

ds. Joep Dubbink

Schriftlezingen: 1 Koningen 19:9-18 – Marcus 9:2-10

Gemeente van onze Heer,

In spannende verhalen uit allerlei tijden is het een bekend en geliefd gegeven: de hoofdpersoon onthult in de ontknoping van het verhaal zijn of haar ware identiteit. Gedurende het verhaal blijft die identiteit lang verborgen. Als het goed verteld wordt, ga je er als lezer van het verhaal in mee. Soms weet die hoofdpersoon zelf wel van het geheim, vaak komt hij of zij er zelf ook pas gedurende het verhaal achter, gelijk op met de lezer. Denk aan *Lord of the Rings*, waar meerdere van dit soort plots in voorkomen: de geheimzinnige Aragorn die nazaat van het koningsgeslacht blijkt te zijn, maar ook de hobbit Frodo, die de voorspelling vervult dat een van zijn soort het kwaad te gronde zal richten. Denk aan Harry Potter, die ook zo'n lotsbestemming heeft die hij geleidelijk aan ontdekt, of aan Neo uit *The Matrix*, of aan *Starwars*, kies uw favoriete boek of film. Of denk aan Sophie, vrouwelijke hoofdpersoon van *De Da Vinci Code*, van wie het verhaal is dat ze ... nee, dat is voor dinsdag aanstaande, de online leerhuisavond.

Waarom zijn zulke verhalen toch zo populair? Ik denk, omdat ze een belofte in zich dragen. De dingen zijn niet zoals ze zijn, mensen zijn niet wie ze lijken te zijn, maar dragen een geheim met zich mee. Kinderen houden van zulke boeken: immers, je *zou* je kunnen voorstellen dat ook jij eigenlijk een prinsesje of prinsje bent, door je ouders ondergebracht in een gewoon gezin om te leren hoe gewone mensen leven. Maar er komt een moment, dan zal blijken wie je echt bent! Kan best een mooie fantasie zijn om je een tijdje in te koesteren, en het loopt een beetje parallel met je eigen periode van onzekerheid, bijvoorbeeld als puber: wie ben ik nou, wat kan ik nou, wat stel ik voor? En waarachtig, er komt zo'n moment, waarop blijkt wie je bent! En dat is dan misschien geen prins of prinses, maar wel *jij*, met wat je kunt, met wie je bent.

* * *

Misschien niet de oudste maar wel een van de oer-versies van zo'n verhaal is het verhaal van het 'Messias-geheimenis' van Jezus, dat je vooral in het evangelie van Marcus tegenkomt. Heel lang, zo vertelt Marcus, probeert Jezus zijn identiteit te verhullen. Hij doet moeite (meestal vergeefs) om wie genezen zijn dat niet rond te laten vertellen. Opvallend is dat demonen, boze geesten, die immers iets van 'de andere kant' hebben, precies weten wie hij is; maar die gebiedt hij dan ook te zwijgen. Pas aan het eind van het evangelie, eigenlijk als het al te laat is, dan klinken de woorden van de hoofdman: 'Waarlijk, deze was Gods Zoon!' (Mar. 15:39). En op de Paasmorgen, dan komt helemaal aan het licht wie Jezus is.

Dat geheimhouden heeft een reden, dat komt later. Maar hier, halverwege het evangelie, vertelt de evangelist ons iets wonderlijks: één moment wordt de sluier weggetrokken die Jezus' identiteit verhuult. Enkele van zijn leerlingen krijgen een glimp te zien van wie Jezus is. Marcus vertelt het verhaal met alle kunstgrepen van de bijbelse vertelkunst, en daar zal ik u iets van onthullen, maar de belangrijkste vraag is: gaat dit verhaal nu over Jezus, over wie hij is, of mogen we het óók lezen naar onszelf toe? Eigenlijk net als vorige week, toen het ging over het eerste dieptepunt van Jezus' weg, de verzoeking door de duivel; toen vroegen we ons ook af of het ging om Jezus en hoe goed hij die verzoeken weerstond, of over ons – en volgens mij ging het over hem *en* over ons. Hier ook.

Die twee verhalen, van vorige week en van vandaag, hebben overigens veel met elkaar van doen. Ze zijn elkaars tegenbeeld: dieptepunt, lijdensweg, woestijn, plat, laag, alleen; tegenover hoogtepunt: berg, dicht bij de hemel, altijd zijn bergen ontmoetingspunt met God. En hier: met getuigen, drie zelfs, de intimi, de leerlingen die het meest met hem verbonden zijn.

Maar de sterkste verbinding tussen beide verhalen blijkt uit de woorden die uit de hemel klinken: 'Mijn zoon, de geliefde!' Die woorden komen maar twee keer voor in het hele evangelie, en net even anders. De eerste keer in de woestijn zijn ze gericht tot Jezus: '*Jij bent* mijn zoon, de geliefde, in jou heb ik welgevallen'. Een bemoediging voor Jezus, een erkenning dat hij dit mag gaan doen en God vertrouwen in hem heeft. Maar hier, op de berg, klinkt het net even anders. '*Deze is* mijn zoon, de geliefde'. Dus bestemd voor die anderen, de getuigen, als een bevestiging voor hen dat Jezus inderdaad degene is bij wie ze moeten wezen. En, voegt de stem ten overvloede toe: 'hoor naar hem!' Luister naar zijn woorden, doe wat hij zegt, volg hem.

Aan die woorden is wel iets voorafgegaan. Eerst werd de gedaante van Jezus veranderd: licht, stralend licht. Het licht van Godswege, het licht van een engel denk je misschien, maar Jezus is natuurlijk wel mens zoals wij, hij heeft honger gehad, pijn geleden, verdriet gehad net als wij. Net als bij een engel wijst dat licht naar God, lijkt mij, de bron van alle licht en leven. En dan verschijnen bij hem twee andere gestalten, Mozes en Elia. Wat zullen we nou hebben? Vorige week de duivel, vandaag overleden mensen, 1400 resp. 800 jaar vóór Jezus?! Gaat het om spiritisme, het oproepen van geesten van overledenen? Is het een kwestie van een ander wereldbeeld, waarin dat soort dingen makkelijk geaccepteerd wordt en dus ook makkelijker in een verhaal verwerkt? Zeker heeft dat ermee te maken. Onze wereld is een stuk meer 'onttoverd' dan de wereld van de bijbel, wij leven meer bij 'wat je ziet is echt en de rest niet', feiten zijn feiten (nou ja, tenzij we andere feiten willen geloven...), een meer technische, realistische visie op de wereld.

Maar zo'n verhaal moet je niet uitpellen, niet vragen naar wat erachter zit: de waarheid staat *op* de regels, zit in het verhaal zelf. En waar staan Mozes en Elia dan voor? Mozes zien we altijd afgebeeld met de twee stenen platen met de tien geboden, hij staat voor de Tora, de wet van God, de regels voor het goede leven, gegeven aan het volk Israël na de bevrijding uit de slavernij. En Elia? Die draagt zijn profetenmantel, de ruwe mantel van de dwarsligger, de profeet die oproept om de Tora nu ook te gehoorzamen, om er ernst mee te maken. En die twee, en dat is vast geen toeval, zijn allebei óók op de berg geweest, en hebben hun eigen ontmoeting met God gehad. Beiden zijn ze ingewijd in het geheim van die God die zijn volk wil voorgaan naar de goede toekomst, naar het beloofde land. Mozes krijgt er die leefregels, en hij krijgt zelfs op zijn verzoek God te zien – maar staande in die rotsholte, en van achteren. Elia's verhaal lazen we, dat laat ik vandaag liggen. Een meesterlijk verhaal over de profeet met zijn krachtige woorden en daden, maar vastgelopen in zelfbeklag, zijn 'niemand luistert naar mij'. Hij moet leren dat God allereerst in het kleine, onaanzienlijke te vinden is. En dat hij nog vele medestanders heeft, die *niet* buigen voor afgoden.

Jezus is met die twee in gesprek. Waar spraken ze over? Dat staat er niet. Voor ons is voldoende om te weten: die drie horen bij elkaar. Jezus hoort aan die kant. Want ineens zien we *twee* drietallen: Petrus, Johannes en Jakobus aan de ene kant, Mozes, Elia en Jezus aan de andere; en Jezus hoort dus bij die andere kant, de hemelse zogezegd. Dat is zijn ware, verborgen identiteit.

Wat een moment! Een echte ervaring met tastbare doden die opstonden? Een visioen? Een dóórbrekend inzicht, aan Marcus' schrijftafel tot verhaal geworden? U mag het zeggen. Belangrijk is, dat we zien wie Jezus is, hem in het volle licht zien. Een moment. 'Zien, soms even' zei Huub Oosterhuis met woorden die inmiddels klassiek zijn. Niet om vast te houden – ach, die Petrus, altijd actief, tenten maken, hoe bedenk je het! Dit moment letterlijk vastpinnen. Vergeet het maar, gaat niet lukken. Een wolk, teken van Gods aanwezigheid en tegelijk zijn verborgenheid, en dan is het moment

voorbij. Ze moeten weer naar beneden, het gewone leven gaat door: daar is trouwens iets helemaal mis, een vader met een ziek kind, Jezus is weer nodig. Maar even was er dat moment.

‘Zwijg hierover’, zegt Jezus onderweg naar beneden. Waarom? Omdat je het verhaal van Jezus pas *van achteraf* goed begrijpt. Met de opstanding erbij. Want tot aan die laatste week zou je hem nog als een zonderling kunnen zien, een dwarse profeet en wondergenezer. Pas bij zijn lijden, sterven en opstaan valt alles op z’n plek. Dat komt, maar tot zolang moet er gezwegen worden over hem, moeten mensen gaandeweg maar door zijn woorden en daden ontdekken dat er bij hem licht en leven is, hoop en toekomst. Hij mag nog even de verborgen Messias blijven.

* * *

En wij? Hebben wij ook zo’n verborgen identiteit? Ik denk van wel. We dragen iets bij ons wat niet aan ons gezicht af te lezen is, en waar we een ander niet meteen over vertellen. Maar dat er, als het goed is, wel is! Of speelt het soms géén rol, dat u en ik ook bij dat spoor van Jezus Messias betrokken zijn geraakt? Dat we gedoopt zijn, ooit lang geleden vanwege onze ouders of op eigen verzoek; dat we ooit eenmaal ja gezegd hebben tegen het evangelie, of dat we dat – toen dat nog kon – geregeld bevestigden door met het Avondmaal mee te doen, of in andere vorm mee te leven? En, veel belangrijker nog, op al die momenten waarop ons geloof, liever zeg ik, onze betrokkenheid bij de beweging van Jezus, een rol speelt in allerlei kleine keuzes die je maakt. Dat is een verborgen identiteit die er wezen mag: groots en stralend licht? Dat misschien niet, maar het is er.

Voorbeeld uit de grote wereld: Dag Hammarskjöld, voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Een diplomaat, zo’n man die dag in dag uit bezig is met machthebbers, om hen te bewegen tot het vreedzaam oplossen van conflicten. Toen hij door een vliegtuigongeluk omkwam werd in zijn nalatenschap een dagboek gevonden met grote diepgang, en bleek hij een intens gelovig mens te zijn – wat bijna niemand wist. En bleek dat hij ook al die dingen die hij deed in zijn geloof een plek gaf, afwoog en doordacht.

Voorbeelden van dichterbij? O, die zijn te over. Zoveel mensen bij wie je, als je doorpraat, een besef van dankbaarheid aantreft, of vertrouwen, of hardnekkige inzet voor het goede. Soms benoemd als geloof, soms niet eens.

Zou dat niet anders moeten? Moet je het evangelie niet van de daken schreeuwen? Soms misschien, maar misschien is het nu wel een tijd voor het verborgen, bijna als een goed bewaard geheim, doorgeven van dat kostbare verhaal over Jezus. Natuurlijk niet verborgen zo van ‘jij mag het niet weten, jij mag niet bij de club’ – zeker wel! Maar verborgen als in ‘je loopt er niet mee te koop, je klopt jezelf er niet om op de borst’. Geloof draait om twee dingen, zei Dietrich Bonhoeffer: *Bidden en het goede doen*. De binnenkamer (want daar bid je), en naar buiten de goede keuzes maken. Zoals die 7000 van Elia, die niet gevallen waren voor de machten van hun tijd – hadden ze een club gevormd, een vlag gehad, een motto, een woordvoerder? Vast niet. Maar ze wisten: wij horen bij de God van Israël, Hij is onze bevrijder en geen ander.

Dat wij ook dat vasthouden, dat weten van onze bestemming. Verborgen, maar zeker. Amen.